

Päiväkotitilojen suunnitteluohje

MÄNTYHARJU.

Päiväkotitilojen suunnitteluohje

Mäntyharjun kunta | Luonnos 28.9.2026

Ohjeen tarkoitus
Tämä ohje tukee uuden päiväkodin, väistötilan tai olemassa olevan rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksen suunnittelua. Ohjetta käyttävät toiminnan järjestäjä, tilapalvelut, suunnittelijat, rakentajat ja viranomaiset. Hankekohtaiset lupa- ja viranomaisvaatimukset varmistetaan aina erikseen.

Sisällys

1 Johdanto
2 Luvat ja ilmoitukset
3 Tilojen suunnittelu
4 Päiväkodin piha-alue
5 Ilmanvaihto, lämpötila, valaistus ja melu
6 Jätehuolto
7 Tupakointi
8 Lainsäädäntö ja ohjeet
9 Mäntyharjun hankekohtaiset yhteystiedot

Asiakirjan ylläpito
Ohje tarkistetaan aina ennen uuden hankkeen käynnistämistä. Säädös- ja yhteystietomuutokset päivitetään asiakirjaan keskitetysti.

1 Johdanto

Päiväkotitilat on suunniteltava kokonaisuutena, jossa toiminnallisuus, terveellisyys, turvallisuus, esteettömyys, huollettavuus ja viihtyisyys tukevat toisiaan. Ohjetta sovelletaan sekä uudisrakennuksiin että olemassa olevien rakennusten muutoksiin.

Peruskorjattavassa tai muuhun käyttöön rakennetussa kohteessa tulee ennen suunnitteluratkaisun lukitsemista selvittää rakennuksen tekninen kunto ja soveltuvuus päiväkotikäyttöön. Tarvittavia lähtötietoja ovat muun muassa rakennetekniset kuntotutkimukset, sisäilma- ja kosteustekniset selvitykset, haitta-ainekartoitukset sekä ilmanvaihdon toimintaa koskevat selvitykset.

Sijainnissa huomioitavat asiat

- kaavan ja rakennuksen käyttötarkoituksen soveltuvuus
- saattoliikenteen, jalankulun ja huoltoliikenteen turvallisuus
- liikennemelu, ilman epäpuhtaudet ja muut ympäristöhaitat
- vesistöjen, voimajohtojen ja muiden riskikohteiden läheisyys
- maaperän laatu, alueen aiempi käyttö, radon ja hulevesien hallinta

Suunnittelun päätöspiste
Rakennusvalvonnan, ympäristöterveyden ja pelastusviranomaisen kanssa suositellaan ennakkoneuvottelua ennen tila- ja tonttiratkaisujen lukitsemista.

2 Luvat ja ilmoitukset

Asia	Viranomainen	Huomioitavaa
Rakentamislupa ja käyttötarkoitus	Mäntyharjun rakennusvalvonta	Selvitä tarvittava rakentamislupa sekä mahdollinen käyttötarkoituksen muutos heti hankkeen alussa.
Terveydensuojelulain mukainen ilmoitus	Toimivaltainen terveydensuojeluviranomainen	Ilmoitus tehdään viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Liitteiksi tarvitaan tyypillisesti ajantasaiset pohja- ja kalustesuunnitelmat.
Elintarviketoiminnan ilmoitus	Toimivaltainen elintarvikevalvonta	Keittiön toimijan tulee varmistaa rekisteröinti- tai ilmoitusvelvollisuus ennen toiminnan käynnistymistä.

Asia	Viranomainen	Huomioitavaa
Pelastusturvallisuus	Etelä-Savon pelastuslaitos ja rakennusvalvonta	Poistuminen, palo-osastointi, pelastaminen, opasteet ja henkilöturvallisuus sovitetaan rakennuksen ja toiminnan mukaan.

Viranomaisten nimet, yhteystiedot, lomakkeet, maksut ja menettelytavat tarkistetaan hankkeen käynnistyessä.

3 Tilojen suunnittelu

Tilaa on oltava riittävästi toiminnan laajuus huomioiden. Pohjapiirustuksiin merkitään lepo- ja ryhmähuoneiden henkilömäärä, jolle ilmanvaihto on mitoitettu, ja tieto mitoituksesta toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Lasten tiloissa tulee olla lattian hyötypinta-alaa 4–10 m^2 lasta kohden.

Ryhmä- ja lepotilat

- tilat tukevat pienryhmätoimintaa, lepoa, leikkiä ja rauhoittumista
- kaikille lepoa tarvitseville lapsille järjestetään sänky
- vuodevaatteille ja patjoille järjestetään asianmukainen ja hygieeninen säilytys, esimerkiksi patjakaapit
- lasten osastolla on vähintään yksi avattava tuuletusikkuna

Eteiset ja kuraeteiset

- eteiset varustellaan toiminnan laajuuden ja lapsiryhmien tarpeiden mukaisesti
- sisäänkäynnin yhteydessä on tuulikaappi, varauloskäyntejä lukuun ottamatta; jos tuulikaappia ei ole, mahdolliset vetohaitat huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa
- sisäänkäynnin yhteydessä järjestetään kuravaatteiden pesu ja kuivaus; kuraeteisessä on muun muassa kuivauskaappi, pesuallas ja hiekanerotuskaivo
- kuivauskaapin poistoilma johdetaan hallitusti poistoilmanvaihtoon
- pienten lasten osaston sisäänkäynnin yhteyteen varataan katostilaa lastenrattaille

Pinnat, kalusteet ja varusteet

- seinien, lattioiden, kalusteiden ja muiden pintojen tulee olla helposti puhtaana pidettäviä, kestäviä, hyväkuntoisia ja tilaan soveltuvia
- rakenteiden, varusteiden ja kalusteiden tulee olla turvallisia
- rakentamisessa käytetään vähäpäästöisiä, mieluiten M1-luokan rakennusmateriaaleja

- lasten naulakot, hyllyt ja muut vastaavat kalusteet kiinnitetään rakenteisiin kaatumisvaaran estämiseksi
- lasten käytössä on lapsille mitoitettuja kalusteita

Tilojen erityiset turvallisuus- ja käyttövaatimukset

- sähköasennukset toteutetaan lapsille turvallisina ja pistorasiat suojattuina
- sisätilojen suunnittelussa huomioidaan sään ääri-ilmiöt, kuten helteet ja kylmyys
- lasten käyttämissä vesijohtokalusteissa on lämpötilarajoittimella varustetut hanat
- legionellabakteerien ehkäisemiseksi lämpimän käyttöveden lämpötila on kaikkialla vesijärjestelmässä vähintään 50 °C ja kylmän veden lämpötila alle 20 °C
- kiinteistössä huomioidaan esteettömyys
- osastot erotetaan toisistaan ovilla
- raskaissa ovissa käytetään tarvittaessa turvasaranoita, jotka estävät lasten sormien jäämisen oven ja karmin väliin
- jokaisella osastolla tai sen välittömässä läheisyydessä on vesipiste juomaveden ottamista varten
- ruokailutilassa tai sen välittömässä läheisyydessä on lapsille mitoitettu käsienpesupiste; suositeltava varustus on valokennolla toimiva hana, nestesaippua, saippua-annostelija ja kertakäyttöpyyheteline

WC- ja pesutilat

- wc-tiloissa käytetään lapsille mitoitettuja wc-kalusteita, ja kullakin osastolla on omat wc- ja pesutilat
- lasten osastolla on yksi wc-istuin ja käsienpesuallas jokaista 10 lasta kohti
- osapäiväryhmien ja kerhojen tiloissa yksi wc-istuin ja käsienpesuallas voidaan katsoa riittäväksi 10–15 lasta kohti
- pienten lasten osastolla on erillinen vaippaikäisten pesuallas ja vaipanvaihtopaikka sekä isojen lasten osastolla suihku
- pesu- ja vaipanvaihtopaikkaan varataan riittävästi säilytystilaa puhtaille vaipoille, kertakäyttökäsineille ja muille tarvikkeille
- wc-tilassa on umpinainen ja kannellinen roska-astia käytetyille vaipoille ja pyyhkeille
- liikuntaesteisille järjestetään vähintään yksi wc-tila; se voidaan sijoittaa päiväkodin yhteistilojen yhteyteen

Henkilöstö- ja muut tilat

- henkilökunnalle järjestetään peseytymis-, puku-, ruokailu- ja wc-tilat
- henkilökunnan työolosuhteiden valvonnasta vastaa toimivaltainen työsuojeluviranomainen

- väestönsuojatiloja voidaan käyttää lasten tiloina, kun ilmanvaihto, valaistus ja lämpötila täyttävät asumisterveysasetuksen (545/2015) vaatimukset
- uusissa rakennuksissa huomioidaan ympäristöministeriön asetus uuden rakennuksen sisäilmastosta ja ilmanvaihdosta (1009/2017)

Pyykinpesutilat

- pyyhkeet, liinavaatteet ja muut pyykit pestään vähintään 60 °C:n lämpötilassa
- pyykinpesu tapahtuu erillään muusta toiminnasta; laajassa toiminnassa liinavaatehuollolle varataan erillinen tila
- kuivaus järjestetään koneellisesti, esimerkiksi kuivausrummussa tai kuivauskaapissa

Siivousvälineiden säilytys- ja huoltotilat

- siivousvälineille ja -aineille varataan lukollisia siivousvälinetiloja rakennuksen eri osiin
- siivousvälinetilassa on vesipiste, kaatoallas, hyllyt, harjateline, kuivauspatteri ja riittävä ilmanvaihto
- lisäksi järjestetään siivouskeskus, jossa on edellä mainittujen varusteiden lisäksi pyykinpesukone siivousvälineiden puhtaanapitoa varten
- siivouskeskuksen suunnittelussa huomioidaan riittävä kosteuden poisto
- keittiössä on oma tila keittiön siivousvälineille

Keittiö ja ruokailu

- päiväkodin keittiön suunnittelussa käytetään toimivaltaisen ympäristöterveydenhuollon ravintoloita, suurtalouskeittiöitä ja muita valmistuskeittiöitä koskevaa perustamisohjetta
- suunnittelussa huomioidaan keittiön toiminnallinen luonne, kuten keskuskeittiö, valmistuskeittiö tai tarjoilukeittiö
- mitoitus perustuu keittiössä valmistettavien ja tarjoiltavien ruoka-annosten määrään
- ruokailutilassa tai sen välittömässä läheisyydessä järjestetään lapsille mitoitettu käsienpesupiste

4 Päiväkodin piha-alue

Pihan tulee olla turvallinen, monipuolinen, valvottava ja eri vuodenaikoina käytettävä.

Läpikulkuliikenne estetään ja huoltoliikenne erotetaan lasten leikkialueesta.

Pihan kuivatus, hulevedet, valaistus, lumen läjitys ja liukkaudentorjunta suunnitellaan osana kokonaisuutta.

Leikkivälineiden, alustojen ja turva-alueiden tulee täyttää niitä koskevat standardit.

Piha aidataan tarvittaessa. Aidan ja porttien rakenteiden tulee estää kiipeäminen ja lasten omatoiminen poistuminen.

Pihalle järjestetään suojaa sateelta, auringolta ja kuumuudelta.

Kasvit eivät saa olla myrkyllisiä, piikikkäitä, ärsyttäviä tai voimakkaasti allergisoivia. Lisätietoja saa tarvittaessa Myrkytystietokeskuksesta .

Ylläpidettävyys
Piha suunnitellaan siten, että tarkastukset, huolto, lumenpoisto ja pintojen korjaukset voidaan toteuttaa turvallisesti häiritsemättä päiväkodin toimintaa.

5 Ilmanvaihto, lämpötila, valaistus ja melu

Sisäolosuhteet suunnitellaan voimassa olevien säädösten, rakentamismääräysten ja terveydensuojelun ohjeiden mukaisesti. Mitoitus perustuu tilojen todelliseen käyttöön ja henkilömäärään.

Ilmanvaihto on koneellinen, säädettävä ja käyttötarkoituksen mukaisesti mitoitettu.

Suunnittelussa varaudutaan sekä talvipakkasiin että yleistyviin hellejaksoihin.

Lasten oleskelu- ja työskentelytiloissa on riittävä, häikäisemätön ja säädettävä valaistus.

Akustiikalla vähennetään kaikua ja melua sekä parannetaan puheen erotettavuutta.

Käyttövesijärjestelmissä ehkäistään palovammat ja mikrobikasvu lämpötilojen hallinnalla.

Ilmanvaihdon mittaus- ja säätöpöytäkirjat sekä olosuhteiden tavoitearvot luovutetaan käyttäjälle.

Ilmanvaihto

Tiloissa tulee olla koneellinen ilmanvaihtojärjestelmä, joka täyttää voimassa olevien rakentamismääräysten ja asetusten vaatimukset.

Lämpöolosuhteet

Huoneilman lämpötilan tulee olla lämmityskaudella 20–26 °C ja lämmityskauden ulkopuolella 20–32 °C.

Suunnittelussa tulee arvioida jäähdytyksen tarve erityisesti yleistyvien hellejaksojen varalta.

Valaistus

- Lasten oleskelutilojen valaistusvoimakkuuden tulee olla vähintään 300 luksia.
- Työntekijöiden lukupaikkojen valaistusvoimakkuuden tulee olla 500–1 000 luksia.

Akustiikka ja melu

Lasten oleskelutilat tulee akustoida siten, että meluhaitat ja tilojen liiallinen kaikuminen ehkäistään.

Sisätilojen keskiäänitaso (LAeq) saa olla enintään 35 dB päiväaikaan klo 7–22 ja 30 dB yöaikaan klo 22–7.

6 Jätehuolto

Sisä- ja ulkotiloihin varataan toiminnan kannalta riittävät jätteiden lajittelu- ja keräysastiat. Jätehuollon reitit erotetaan lasten kulkureiteistä. Vaarallisten jätteiden ja kemikaalien säilytys järjestetään lukitusti ja määräysten mukaisesti.

7 Tupakointi

Tupakointi on kielletty päiväkodin sisätiloissa ja ulkoalueilla. Kielto osoitetaan helposti havaittavilla opasteilla, ja se huomioidaan myös ilta- ja viikonloppukäytössä.

8 Lainsäädäntö ja ohjeet

- Terveydensuojelulaki (763/1994, ajantasainen)
- Terveydensuojeluasetus (1280/1994, ajantasainen)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015)
- Tupakkalaki (549/2016)
- Rakentamislaki (751/2023) sekä sen nojalla annetut asetukset
- Ympäristöministeriön asetus uuden rakennuksen sisäilmastosta ja ilmanvaihdosta (1009/2017)
- SFS-EN 1176 -sarja ja SFS-EN 1177 (voimassa olevat versiot)
- SFS-EN 12464-1 (voimassa oleva versio)
- Valviran ja toimivaltaisen terveydensuojeluviranomaisen ajantasaiset ohjeet

Luettelo ei ole tyhjentävä. Hankkeessa käytetään aina suunnittelu- ja lupavaiheessa voimassa olevia säädöksiä, standardeja ja viranomaisohjeita.

9 Mäntyharjun hankekohtaiset yhteystiedot

Tehtävä	Organisaatio	Yhteystieto
Rakennusvalvonta	Mäntyharjun kunta	www.mantyharju.fi
Tilapalvelut / rakennuttaminen	Mäntyharjun kunta	Jouni Huusari
Varhaiskasvatus	Mäntyharjun kunta	nimetään hankekohtaisesti
Terveydensuojelu ja elintarvikevalvonta	toimivaltainen valvontaviranomainen	Mikkelin terveysvalvonta
Pelastusviranomainen	Etelä-Savon pelastuslaitos	pelastustoimi.fi/etela-savo